En aktuell översiktsplan

Sammanfattande redogörelse för Gävleborgs län

2014-12-01

Länsstyrelsen Gävleborg

Rapport 2014:16

Samtliga fotografier är publicerade med tillstånd. För de bilder där inte fotograf anges gäller copyright enligt C Public Domain CC0

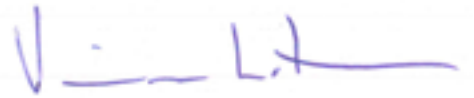
Förord

Gävleborg är ett mångfacetterat län med både städer och glesbygd, storslagen natur och en industriell tradition som alltmer övergår i nya verksamheter. Bland utmaningarna för länet finns att planera för en hållbar utveckling, vilket för Gävleborgs del bland annat handlar om att planera både för en levande landsbygd och vitala städer och ett samhälle där det är attraktivt för människor att bo och verka.

Den kommunala översiktsplaneringen är ett viktigt instrument för att bevara och utveckla värdena i vårt län. På översiktlig nivå kan mellankommunla frågor samordnas och med översiktsplanen anges inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av kommunen mot bättre miljö, enklare vardagsliv för medborgarna och en attraktivare kommun samt ett attraktivare län.

I översiktsplanen sätter kommunen enskilda beslut om den fysiska miljön i ett större perspektiv och den ska spegla den rådande politiska majoritetens uppfattning om byggande, mark- och vattenanvändning samt hushållning med naturresurser. Planen måste vara aktuell för att fungera som vägledning vid såväl kommunens egna som andra myndigheters beslut om bland annat detaljplaner, bygglov och tillstånd enligt miljöbalken. Minst en gång varje mandatperiod ska kommunen därför ta ställning till planens aktualitet. Ett av underlagen inför kommunens aktualitetsprövning av översiktsplanen är Länsstyrelsens redogörelse av statliga och mellankommunala intressen som är av betydelse för planens aktualitet. Detta är den andra reviderade versionen av den länsomfattande redogörelsen, med fokus på tillgänglighet och bostadsförsörjning.

Gävle december 2014

Veronica Lauritzsen
Länsråd i Gävleborgs län

Innehåll

Läsanvisning 7

Riksintressen 8

Miljökvalitetsnormer 12

Vatten, avlopp och avfallsplanering 16

Strandskydd och LIS 18

Hälsa och säkerhet 20

Bostadsförsörjning 28

Övriga mål, planer och program av betydelse för översiktsplaneringen 32

Förslag till fortsatt arbete 36

Läsanvisning

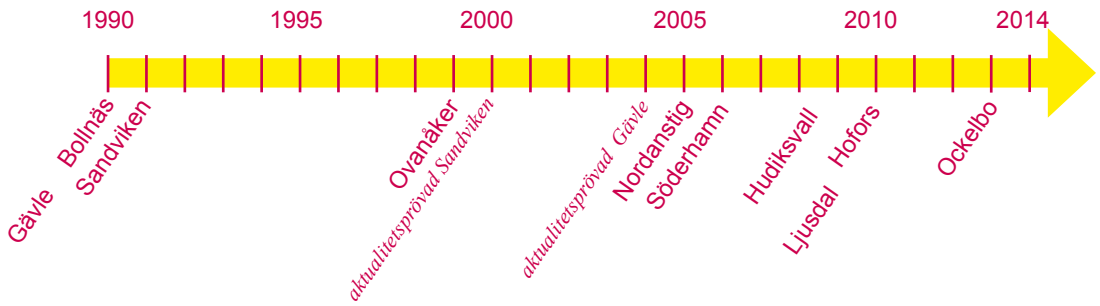
Detta är Länsstyrelsens sammanställning av statliga intressen som på ett eller annat sätt påverkar översiktsplaneringen i länet. Den utgör också de del av det lagstadgade kravet på att länsstyrelsen minst en gång per mandatperiod ska lämna en sammanfattande redogörelse till länets kommuner. Den andra delen är sammanställningar för varje enskild kommun i länet. En ny mandatperiod påbörjades 2014 och Länsstyrelsen har som avsikt att innan denna mandatperiods slut ha lämnat en sammanfattande redogörelse till samtliga kommuner i länet.

Detta dokument tar främst upp de frågor där Länsstyrelsen har ett särskilt tillsynsansvar. Det handlar om frågor rörande riksintressen, miljökvalitetsnormer, strandskydd och områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, samt hälso- och säkerhetsfrågor. Utöver detta behandlas även aktuella frågor inom översiktsplaneringen som t.ex. hur bostadsförsörjnings och tillgänglighetsfrågor kan integereras i översiktsplaneringen. Det mellankommunala perspektivet och behovet av samordning återfinns i många frågor.

Varje kapitel avslutas med en sammanställning av aspekter som kan vara lämpliga att ta med i kommunens översiktsplanering och till varje kapitel finns också tips på ytterligare underlag för fördjupning i ämnet.

Dokumentet uppdateras två gånger per år. Nya kapitel tillkommer, medan andra tas bort. Ändringar i texten sedan föregående version kommer att markeras på detta sätt, med ett rött streck i marginalen.

I denna version av den länsomfattande redogörelsen kommer tillgänglighet och bostadsförsörjning att belysas, medan vindkraft och infrastruktur utgår. Rapport 2014:4 kommer att finnas tillgänglig på vår hemsida.

Översiktsplaneläget i länet är differentierat. Senast antagen plan har Ockelbo kommun, men det finns också några första generationens översiktsplaner kvar i länet.

Riksintressen

Läs mer

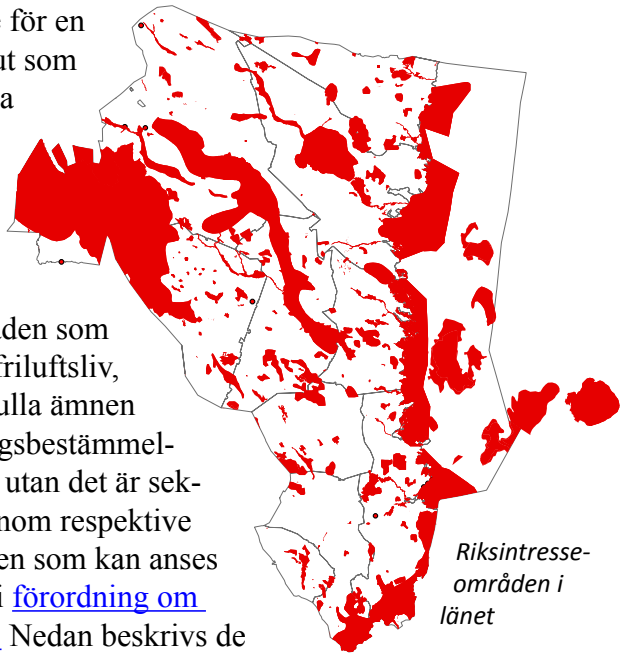
I denna rapport redovisas de områden som Fiskeriverket efter en översyn och revision anser är av riksintresse för yrkesfisket mot bakgrund av dagens situation.

Handbok med allmänna råd för tillämpningen av 3 kap. 6 §, andra stycket, miljöbalken

Grundläggande hushållningsbestämmelser

Områden som är av nationell betydelse för en rad olika samhällsintressen kan pekas ut som område för riksintresse. Det kan handla om områden för en exploatering, men även om områden som ska bevaras. Gemensamt är att dessa ska skyddas mot åtgärder som kan skada eller motverka syftet med riksintresset. I miljöbalkens 3:e kapitel anges de områden som är av särskild betydelse för naturvård, friluftsliv, kommunikationer, utvinning av värdefulla ämnen mm. För de grundläggande hushållningsbestämmelserna finns inga geografiska angivelser utan det är sektormyndigheterna som har ansvar att, inom respektive verksamhetsområde, ange vilka områden som kan anses vara av riksintresse. Läs mer om detta i förordning om hushållning med mark och vatten m.m. Nedan beskrivs de riksintressen som finns inom länet.

Riksintresseområden i länet

Havs- och Vattenmyndigheten har ansvaret för att ange vilka områden som bedöms att vara **yrkesfiske**. Kriterier för utpekande av gällande riksintressen är bla fångstplatser, lekområden, uppväxtområden och vandringsstråk för kommersiellt viktiga fiskarter samt vissa fiskehamnar.

Områden som är av riksintresse för **naturvård** pekas ut av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Intresseområdena ska representera huvuddragen i svensk natur samt visa på landskapets utveckling och naturens mångfald ur ett nationellt perspektiv.

Det är även Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten som pekar ut områden som är av riksintresse för **friluftsliv.** Kriterier för riksintresseområdena är att de ska ha stora friluftsvärden vad gäller natur- och kulturkvalitéer men också ifråga om tillgänglighet. Vidare ska områdena ha attraktionsvärde för en stor mängd besökare. Med friluftsliv avses i detta sammanhang vistelse i naturen för naturupplevelser, fysisk aktivitet och avkoppling. Urvalet av områden ska också representera Sveriges många olika landskapstyper. En av de naturkva-

litéer som är viktiga för friluftslivet är variationer i landskapet. I nuläget pågår en översyn av riksintresset som väntas vara klar den 30 april 2014.

Riksintressanta områden för **kulturmiljövård** pekas ut av Riksantikvarieämbetet. Riksintresseområden för kulturmiljö är områden som bedömts ha så höga kulturvärden att det är av vikt för hela landet. Riksintressena ska representera landets historia, allt från forntiden till nutid. Områdena ska till exempel visa hur människor använt tillgängliga naturresurser, byggnadsskick och olika estetiska ideal. För närvarande pågår en kommunvis översyn av riksintressen för kulturmiljövård i länet. Läs mer i PM: Riksintressen för kulturmiljövården – Roller och ansvar.

Områden som är av riksintresse för **värdefulla ämnen och material** utses av Sveriges geologiska undersökning (SGU). Intresseområden för värdefulla ämnen och material är sådana fyndigheter som är eller bedöms kunna bli värdefulla ur ett samhällsekonomisk perspektiv. Läs mer på SGU:s webb

Gävleborgs riksintresseområden för **energiproduktion** handlar om områden både för vattenkraftsuttag och för vindbruk. Det är Energimyndigheten som har ansvar att ange vilka områden som är av riksintresse för energiproduktion. Anspråket syftar till att säkerställa framtida elförsörjning. Urvalskriterierna för riksintressen vindbruk är bl.a. områdesstorlek, beräknad medelvind och avstånd från bebyggelse. Energimyndigheten har under 2013 tagit beslut om nya riksintressen för vindbruk. Revideringen har föranletts av att Energimyndigheten bland annat har fått tillgång till mer detaljerat underlag än tidigare. Läs mer på Energimyndighetens webb.

Trafikverket och Post- och telestyrelsen anger inom sina verksamhetsområden vilka områden och anläggningar som är av riksintresse för **kommunikationer**. Riksintressena syftar till att skydda nationella fysiska och elektroniska intressen av samverkande och sammanhållna kommunikationsnät. Trafikverkets utpekanden handlar bl.a. annat om nationellt och regionalt viktiga vägar, järnvägar, sjöfartsleder, hamnar och flygplatser. Läs mer i Trafikverkets PM. (TRV2010/13990)

GIS

Gällande riksintressen finns att titta på via Länsstyrelsernas GIS-tjänster, eller kan läggas till i egna GIS-applikationer.

Se www.gis.lst.se för tillgängligt material

Vad gäller anläggningar för **elektroniska kommunikationer** som har pekats ut av Post- och telestyrelsen kan dessa inte redovisas öppet.

Områden som är av riksintresse för totalförsvaret väljs ut av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller av Försvarsmakten. Riksintressena syftar till att skydda objekt som används för totalförsvaret. Det kan vara geografiskt redovisade områden men också sådana som inte kan redovisas öppet. Försvarsmakten är därför alltid samrådspart vid uppförande av höga objekt eller vid mer omfattande markarbeten. Läs mer på Försvarsmaktens webbplats.

För att skydda områden av nationell betydelse för dricksvatten pågår ett arbete med att peka ut områden som riksintressen för **vattenförsörjningen**. Det är Havs- och vattenmyndigheten som är ansvarig för arbetet med att utse vattenområden som är särskilt lämpliga anläggningar för vattenförsörjning. Läs mer på Havs och Vattenmyndighetens webb.

Särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten

I miljöbalkens 4 kapitel anges riksintressena med geografiskt angivna områden. Områdena kännetecknas av nationellt viktiga natur och kulturvärden. Områdenas geografiska avgränsning har till skillnad från riksintressena i kapitel 3 beslutats av riksdagen. Vid avvägning mellan olika oförenliga riksintressen har riksintressen i kapitel 4 företräde framför riksintresse i kapitel 3, med undantag för riksintressen för totalförsvaret. Nedan beskrivs de riksintressen i länet som omfattas av särskilda bestämmelser.

I Gävleborg finns ett flertal områden som omfattas av miljöbalkens 4 kap 2§. I dessa områden ska särskild hänsyn tas till turismen och friluftslivet. Riksintresset ska dock inte utgöra ett hinder för utvecklingen av befintliga tätorter respektive det lokala näringslivet, eller vid uppförandet av anläggningar som behövs för totalförsvaret. Länsstyrelsen har tagit fram planeringsunderlag för Dalälven och Ljusnan.

I länet finns också vattendrag med tillhörande käll- och biflöden som är utpekade som skyddade vattendrag enligt 4 kap 6§. Syftet med att

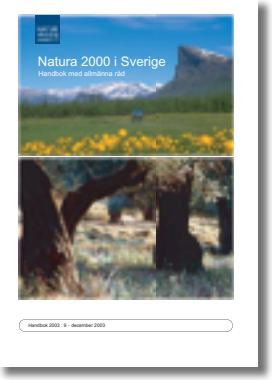
förbjuda vattenreglering i dessa älvar är att skydda områdenas stora natur- och kulturvärden. Det innebär att vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får göras i dessa områden, med undantag av verksamheter som medför en obetydlig miljöpåverkan. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får endast göras om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden. Riksintresset innebär dock inte att hinder föreligger för utvecklingen av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet.

Natura 2000- områdena räknas till de särskilt skyddade områden som regleras i 4 kap 8§. De är ett nätverk av EU:s mest skyddsvärda områden och syftet med riksintresset är att värna om naturtyper och livsmiljöer för de arter som EU-länderna har kommit överens om. Inom riksintresset krävs det särskilt tillstånd för åtgärder innanför, men även utanför avgränsningarna om verksamheten riskerar att skada områdets bevarandevärden. Bevarandeplaner finns för alla Natura 2000-områden på Länsstyrelsens webbplats.

RIKSINTRESSEN I ÖVERSIKTSPLANERING

- Kommunen ska i sin översiktsplan redovisa gällande riksintressen samt redogöra för hur dessa ska tillgodoses vid beslut om mark- och vattenanvändning. Detta kan exempelvis göras genom att föreslå riktlinjer.
- Om översiktsplanens intentioner bedöms påverka ett riksintresses syfte negativt ska kommunen i översiktsplanen föra ett resonemang om hur påverkan ska motverkas eller minimeras.
- Om kommunen anser att ett område eller del av område har förlorat sitt värde och därmed inte längre kan anses vara av riksintresse bör detta framgå av översiktsplanen. I det sammanhanget är det av stor vikt att kommunen motiverar sitt ställningstagande.
- Om kommunen och länsstyrelsen inte är överens om hur riksintresset ska tillgodoses i översiktsplanen är det viktigt att detta framgår av den antagna översiktsplanen.

Läs mer

Naturvårdsverkets handbok ger vägledning om tillämpningen av miljöbalkens bestämmelser gällande Natura 2000-områden.

Miljökvalitetsnormer

Läs mer

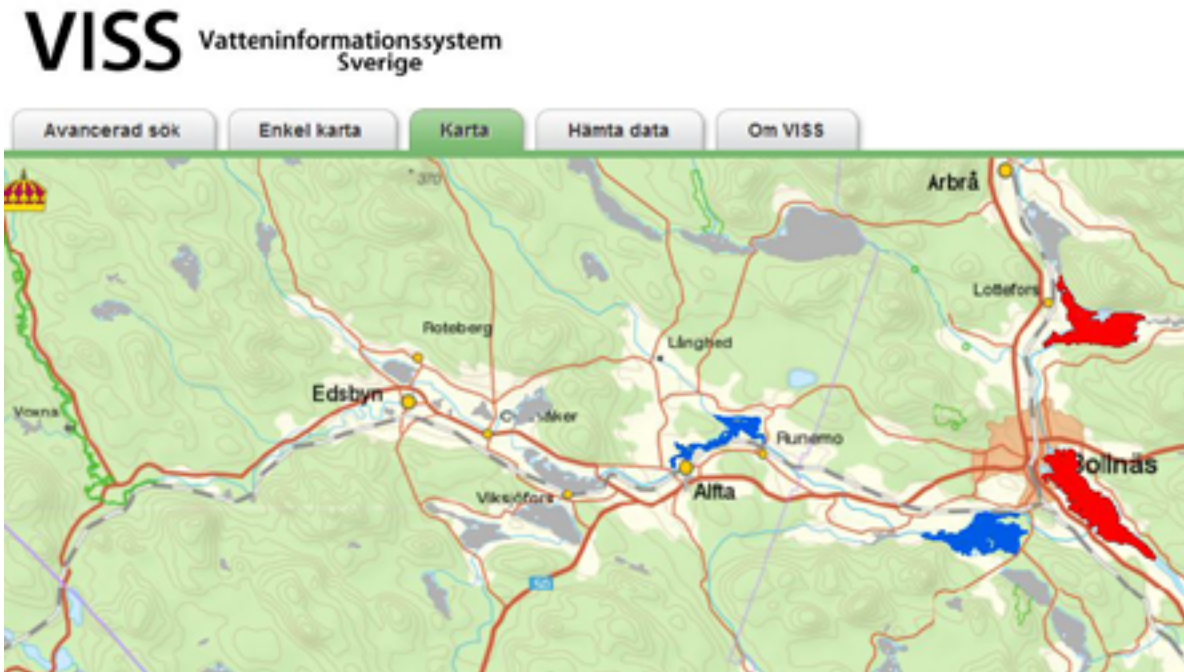
Länsstyrelseen i Västernorrland tog 2012 fram ett PM med information om hur MKN för vatten kan hanteras i kommunal plaering.

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999 för att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor som till exempel trafik och jordbruk. Miljökvalitetsnormerna går att hitta i miljöbalkens femte kapitel med tillhörande förordningar.

Den fysiska planeringen är ett viktigt verktyg som tillsammans med andra verktyg ska bidra till att miljökvalitetsnormerna uppnås och PBL anger i 3 kap 5 § att det i översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer. För alla miljökvalitetsnormer har det fastställts en tidpunkt då de ska, alternativt bör, vara uppfyllda/följas. Om en miljökvalitetsnorm överskrids eller riskerar att överskridas, kan ett åtgärdsprogram behöva upprättas. Om en detaljplan kan antas medföra att en miljökvalitetsnorm överskrids kan det vara grund för att länsstyrelsen prövar planen inför ett eventuellt upphävande. Det är därför viktigt att det i översiktsplanen framgår om det finns risk för att överskrida miljökvalitetsnormerna eller inte samt hur kommunen avser att hantera detta.

MKN för vattenförekomster

Ramdirektivet för vatten trädde i kraft år 2000 och har implementerats i svensk lagstiftning genom miljöbalkens 5 kap om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samt flera föreskrifter från Naturvårdsverket och SGU. Direktivet syftar till att åstadkomma en bra vattenkvalitet och en långsiktigt hållbar användning av vatten. Grundvatten har ett eget dotterdirektiv, Direktivet om skydd av grundvatten.

Vattenmyndigheten inom Bottenhavets vattendistrikt har i december 2009 antagit förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer samt åtgärdsprogram för distriktets vattenförekomster. Det innebär att det för större sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten i föreskrift har fastställts kvalitetskrav för vattenmiljöerna (miljökvalitetsnormer).

Myndigheter och kommuner är skyldiga att genomföra de åtgärder som fastslagits i åtgärdsprogrammet för att följa miljökvalitetsnormerna. För kommunernas del innebär detta bland annat att de behöver utveckla sin planläggning och prövning så att miljökvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överträds.

Vattenförvaltningen handlar om att få ett helhetsgrepp om vattenfrågorna och att arbeta med vatten inom ett avrinningsområde snarare än inom ett administrativt avgränsat område, till exempel en enskild kommun. Havs- och vattenmyndigheten, och Sveriges geologiska undersökningar, SGU, har ett ansvar att ta fram föreskrifter och vägledningar för bland annat klassificering av vattenförekomster och övervakning av vatten. Därigenom blir också deras föreskrifter, handböcker och riktlinjer viktiga delar i såväl genomförande och tillämpning av vattenförvaltningen.

Inom vattenförvaltningen används miljökvalitetsnormer för att ange krav på vattnets kvalitet i flera olika avseenden. Vattenkvaliteten bedöms utifrån en mängd olika kvalitetsfaktorer och uttrycks som mått på vattnets yt- eller grundvattenstatus. Ett sätt att få en bild av statusen på vattenförekomster är att använda VISS, som är en webbaserad kartapplikation. I vattenkartan finns information om sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten i Sverige.

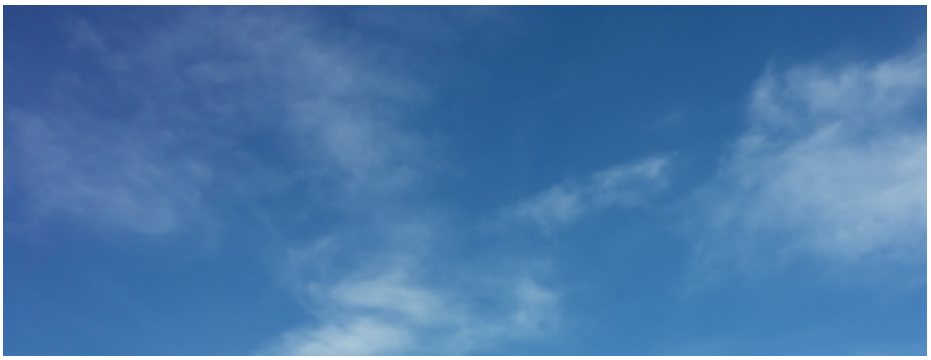

Foto: Anna Hedman

MKN för utomhusluft

Regeringen utfärdade år 1998 en förordning om miljökvalitetsnormer. De ämnen som reglerades var kvävedioxid/kväveoxider, svaveldioxid och bly. Förordningen har sedan dess reviderats ett antal gånger och kompletterats med ytterligare normer, för partiklar (PM10 och PM2,5), bensen, kolmonoxid, ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. Normerna syftar till att skydda människors hälsa och miljön samt att uppfylla gemensamma krav inom EU.

EU-kommissionen har lanserat en omfattande översyn av Europas luftpolitik med avsikt att fastställa nya långsiktiga mål för perioden efter 2020. Detta innebär att det kan tillkomma miljökvalitetsnormer för fler typer av luftföroreningar, till exempel svart kol, samt att nuvarande miljökvalitetsnormer uppdateras vilket exempelvis kan komma att innebära att normerna blir strängare eller att det kommer nya långsiktiga mål.

MKN för omgivningsbuller

Det finns såväl miljömål som miljökvalitetsnormer för störande buller utomhus, så kallat omgivningsbuller. Enligt förordningen om omgivningsbuller (2004:675) har Trafikverket och kommuner med över 100 000 invånare skyldighet att kartlägga

och upprätta åtgärdsprogram för buller. I Gävleborgs län är inga kommuner skyldiga att kartlägga bullret då ingen av kommunerna överstiger 100 000 invånare. Viktigt att notera är dock att buller är en angelägen hälsofråga, så även om inga krav på åtgärdsprogram finns i länet är det viktigt för kommunerna att hantera denna fråga i översiktsplaneringen. Se vidare under Hälsa och säkerhet: Buller

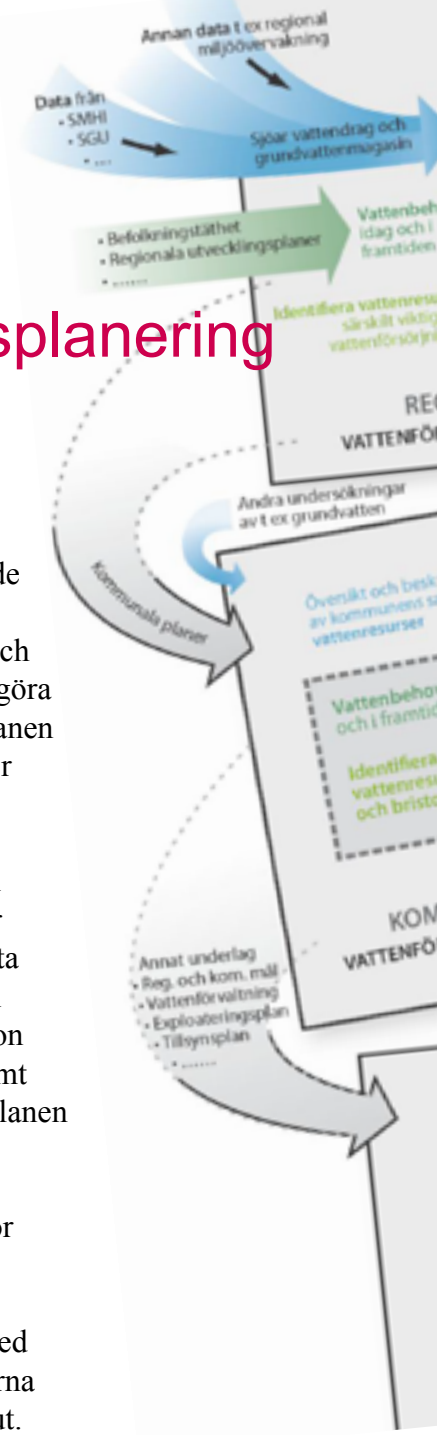
MKN för fisk- och musselvatten

Det finns även miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten som regleras i förordning (2001:554) om miljökvalitetsnormer. I dagsläget finns inga vatten i Gävleborgs län som omfattas av fisk- eller musselvattendirektivet.

MKN I ÖVERSIKTSPLANERING

- Hur en kommun avser att följa miljökvalitetsnormerna ska framgå av översiktsplanen, för vatten kan förslagsvis en hänvisning till VISS göras som ett stöd för framtida planering och uppföljning.
- Utifrån en noggrann redovisning i översiktsplanerna kan kommunerna förutse situationer där t.ex. föroreningshalter, värden för vattenkvaliteten etc. riskerar att överskridas. Redovisningen kan då utgöra ett förberedande steg till såväl detaljplaner som upprättande av åtgärdsprogram.
- Omvänt bör arbetet med att ta fram åtgärdsprogram, och den information som här kommer fram, ingå i underlaget då nya översiktsplaner ska tas fram. Miljöbalkens och PBL:s gemensamma mål att främja hållbar utveckling ska eftersträvas och tillämpas för att uppfylla normerna.
- Miljökvalitetsnormer är inte en enskild kommunal fråga, stora vattendrag eller trafikleder passerar ju ofta också kommungränsen och planering kring dessa kräver samordning. Det är därför lämpligt att samordna den översiktliga planeringen vad gäller MKN med grannkommunerna. Om t.ex. efterföljande planläggning bedöms kunna påverka vattenförekomster i en annan kommun ska det behandlas i ÖP.

Vatten, avlopp och avfallsplanering

Översiktsplanering och vattenförvaltning

I översiktsplanen bör kommunen ge en samlad bild av de vattenanknutna miljöproblemen i kommunen. Här kan kommunen tydliggöra anspråken, diskutera konflikter och samband mellan olika anspråk och vattenresurser samt göra prioriteringar utifrån en samlad överblick. I översiktsplanen kan miljöproblemen beskrivas och områden där åtgärder behövs redovisas. Genom att utgå från en nulägesbild av problem, risker och hot kan kommunen diskutera och föra in riktlinjer och åtgärder i översiktsplanen som behövs för att förbättra vattnets kvalitet. Representanter från kommunens olika förvaltningar behöver därför delta i arbetet. Om kommunen tydligt redovisar uppgifter om vattnets kvalitet i översiktsplanen, kan denna information vara till god hjälp för efterföljande beslut och planer samt för eventuella åtgärdsprogram. I arbetet med översiktsplanen behöver kommunen både utgå från problembilden och från den påverkan som planen kan ge. Det är viktigt att översiktsplaneringen samverkar med åtgärdsprogram för vattenförvaltningen. Vattendistriktens åtgärdsprogram och lokala åtgärdsprogram kan med fördel arbetas in i översiktsplanen. På så vis får åtgärdsprogrammen en bred förankring genom översiktsplaneprocessen och åtgärderna kan bli vägledande för efterföljande planering och beslut. Om lokala åtgärdsprogram ännu inte har arbetats fram kan i stället översiktsplanen ange riktlinjer för ett sådant program.

Dricksvatten och avlopp

Långsiktigheten är en av de gemensamma nämnarna för översiktsplanering och planering för vårt dricksvatten. Översiktsplanen kan därför med fördel föra resonemang kring avvägning mellan olika intressen. Visioner och målsättning för dricksvattenplaneringen måste kopplas med åtgärder för att säkerställa och skydda såväl nutida som framtida dricksvattenresurser och vattenanvändning. Kommunala vattenförsörjningsplaner och VA-planer utgör underlag för översiktsplanen, strategiska delar av vattenförsörjningsplanen bör även ingå i översiktsplanen. Det pågår för närvarande arbete med en regional vattenförsörjningsplan i Gävleborgs län. Den ska säkerställa tillgången till vattenresurser för

Läs mer

Vägledning från länsstyrelserna som ger råd om bl.a. avloppsplanering

Stöd till kommuner och länsstyrelser i deras arbete med vattenförsörjningsarbete

I Vattenplaneringens informationsförsörjning finns bl.a. listat viktiga databaser som tillhandahåller planeringsunderlag.

dricksvattenförsörjningen i ett område på lång sikt, dvs. i ett flergenerationsperspektiv. Den regionala vattenförsörjningsplanen kommer att fungera som ett underlag för kommunala vattenförsörjningsplaner.

Avfallshantering

Avfallshantering är ett av de nya allmänna intressena i PBL 2010 och frågan behöver uppmärksammas på ett tidigt stadium i den fysiska planeringen. Lokalisering och utformning av bebyggelse och byggnadsverk ska därför ske med särskild hänsyn tagen till möjligheterna att anordna avfallshantering.

VATTEN, AVLOPP OCH AVFALLSHANTERING I ÖVERSIKTSPLANERING

VA-planering

- VA-planens utbyggnadsstrategi bör framgå av översiktsplanen.
- I översiktsplanen kan pekas ut känsliga områden med t.ex. krav på en hög skyddsnivå för enskilda avloppsanläggningar.

Dagvatten

- I översiktsplanen kan med fördel anges principer för omhändertagande av dagvatten vid ny bebyggelse.

Dricksvatten

- I översiktsplanen bör vattentäkter redovisas samt att potentiellt viktiga dricksvattenresurser bör beskrivas. Hur kommunen avser att skydda dessa bör också framgå.

Avfallshantering

- Avfallshanteringen bör beskrivas i översiktsplanen på ett sådant sätt att det blir tydligt hur den ska behandlas i planläggningen. Kommunens avfallsplan är ett viktigt underlag i det arbetet, men den bör konkretiseras i fråga om vilka krav den ställer på den fysiska planeringen.

Boverkets vägledning beskriver bland annat avfallsplanens roll i översiktsplanen

Myndighetsgemensam informationsbrochyr som beskriver verktyg för att skydda och planera för dricksvatten.

Strandskydd och LIS

Läs mer

Naturvårdsverkets och Boverkets handbok beskriver hur kommunen kan arbeta med områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, hur prövningen av dispenser kan ske, hur hänsyn tas till allmänhetens tillgång till stränder och till djur- och växtlivet, hur fria passager kan utformas m.m.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Från 2009 finns det en ny strandlagstiftning och sedan februari 2010 kan kommunerna i sin översiktsplanering besluta om områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden). Syftet med LIS-områden är att långsiktigt stimulera utvecklingen av landsbygden i områden med god tillgång till strandområden så att byggnation kan ske utan att strandskyddets syften åsidosätts.

Kommunen kan peka ut LIS-områden inom ramen för översiktsplaneprocessen antingen i samband med att en ny kommuntäckande översiktsplan tas fram eller genom ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. En förutsättning för att kunna hantera strandskyddsfrågan via ett tillägg är dock att den kommuntäckande översiktsplanen är aktuell. Behovet av landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska vägas mot den inverkan på strandskyddets syften som långsiktigt kan förutses och även mot andra markanspråk och restriktioner. LIS-områden ska vara väl avvägda, begränsade och preciserade. Det får inte vara stora generella områden. LIS-områden ska följaktligen endast utgöra en begränsad del av kommunens totala strandskyddsområden med hänsyn till såväl friluftsliv som växt- och djurliv. Om behovet av landsbygdsutveckling kan tillgodoses inom många olika områden, bör de områden väljas där inverkan på strandskyddet bedöms bli minst.

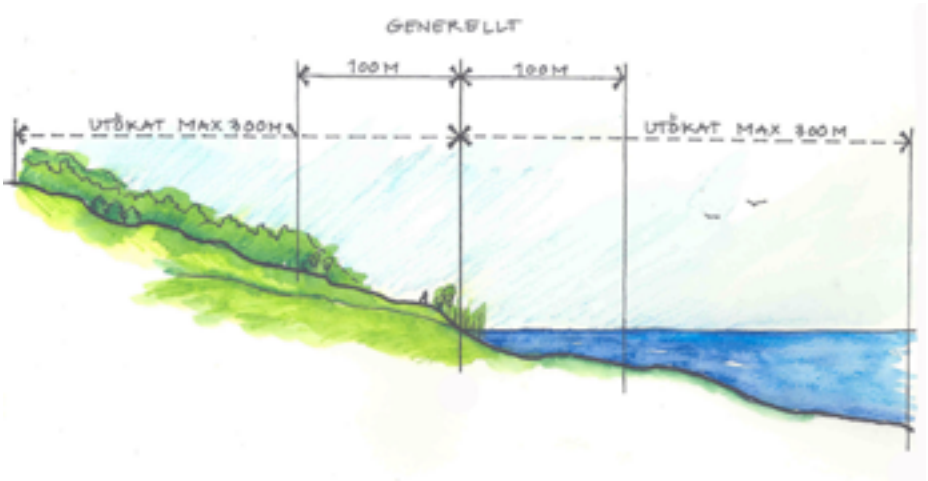

Illustration: Ulrika Åkerström/Boverket

Områden som är olämpliga som LIS-områden kan exempelvis vara områden som inte kan omfattas av begreppet landsbygd. Om det inte har gjorts tidigare är det lämpligt att kommunen definierar begreppet landsbygd i samband med utpekandet av LIS-områden.

Utpekande av LIS-områden är en utpräglad mellankommunal fråga. En viktig fråga är hur strandskyddets syfte kan tillgodoses långsiktigt med hänsyn till angränsande kommuners utpekande av LIS-områden. LIS-planering kan därför med fördel genomföras som ett mellankommunalt samarbete.

Arbetet med utvigdat strandskydd

I samband med nya strandskyddsbestämmelserna 2009 har regeringen uppdragit åt Länsstyrelserna att göra en översyn av det utvidgade strandskyddet. Översynen ska vara klar senast 2014. På Länsstyrelsens webbplats finns mer information om hur arbetet fortskrider. Översynen vad gäller utvidgat strandskydd vid havet är färdigställt.

STRANDSKYDD OCH LIS I ÖVERSIKTSPLANERING

- Ett LIS-område ska motiveras vilken typ av landbygdsutveckling som förväntas av den planerade bebyggelsen eller verksamheten som tillkommer inom strandskyddsområde.
- Det är viktigt att inriktningen för LIS-området tidigt definieras, t.ex. för turismverksamhet, för bostäder, för camping osv, eftersom inriktningar kan få mycket olika konsekvenser för strandskyddets syften.
- LIS inte är lämpligt i naturskyddade områden eller i områden med dokumenterat höga natur- och kulturvärden.
- Utpekande av LIS-områden är en viktig mellankommunal fråga.

Hälsa och säkerhet

Läs mer

Boverkets skrift ger exempel på metoder för hur planering och byggande kan anpassas till ett föränderligt klimat

Rapporten är framtagen av SMHI och SGI inom projektet BalticClimate och identifierar områden i länet där risk finns för naturolyckor som en följd av ändrat klimat.

Vid översiktsplanering ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen, bland dessa finns flera intressen som direkt berör människors hälsa och säkerhet. Den föreslagna bebyggelsen i översiktsplanen ska vara lämplig med hänsyn till människors hälsa och säkerhet, möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar och bullerstörningar samt med hänsyn till risken för olyckor vid ras, skred, erosion och översvämning.

Översvämning, ras, skred och erosion

Ras och skred kan i vissa områden i länet vara en väsentlig riskfaktor att räkna med. Områden med risk för översvämning, ras, skred, erosion eller olyckor ska redovisas i kommunens översiktsplan, likaså bör ställningstaganden kring dessa frågor redovisas. Det är viktigt att utifrån översiktsplanen kunna ge rekommendationer för faktorer som måste beaktas för att ett område ska kunna vara lämpligt för ianspråktagande, eller rekommendationer som gäller för efterföljande detaljplanering eller lovgivning. Det kan röra geologiska frågor, behov av tekniska förstärkningsåtgärder, behov av säkerhetsmarginaler till ny bebyggelse m.m.

Vid markanvändning i anslutning till vatten bör risken för stranderosion beaktas, särskilt vid framtida markanvändning. SGI har tagit fram översiktliga kartor över erosionsförhållanden. Kartorna finns att hämta via deras webbplats

Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen i den översiktliga planeringen ser över vilka områden samt inventerar samhällsviktig verksamhet som ligger i riskzonen för översvämningar idag och vilka ytterligare områden som kan vara hotade av översvämningar. I översiktsplanen kan även rekommendationer/riktlinjer ges gällande nivå för färdigt golv och lämpligt grundläggningssätt för nya byggnader, permanenta invallningar, förstärkningar i mark och nivåhöjningar. Vidare kan rekommendationer ges om åtgärder för att motverka föroreningsspridning. Länsstyrelsen anser dock att kommunerna ska vara mycket restriktiv med nybebyggelse i översvämningsområden.

Klimatanpassning

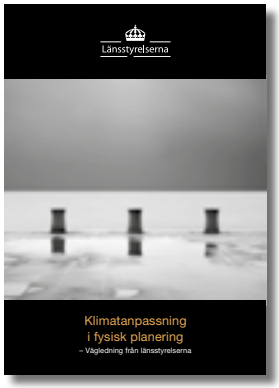
Vid prövning av markens lämplighet för avsedd markanvändning måste även förväntade effekter av ett förändrat klimat beaktas. Klimatförändringar väntas förutom att leda till en ökning av lufttemperatur även leda till ökad nederbörd som i sin tur kan medföra ökade risker för ras/skred, erosion och översvämningar. Detta bör värderas vid strategiska val av framtida markanvändning. Det är viktigt att i strategiskt energi- och klimatarbete och i det översiktliga planarbetet beakta de nationella klimatmålen.

Farligt gods

Rekommenderade vägar och järnvägar för farligt gods går i många kommuner rakt igenom tätbebyggda områden och tätorternas centrala delar där det är nära till bostäder och offentliga lokaler. Riskhanteringsprocessen för farligt gods bör starta så tidigt som möjligt i den fysiska planeringen, varför en behandling av riskfrågor i översiktsplanen och i kommunens risk- och sårbarhetsanalys utgör värdefulla underlag för framtida detaljplanläggning.

Läs mer

Vägledning från Länsstyrelserna med rekommendationer, tips och råd, bland annat utifrån gällande lagstiftning, om hur kommunen kan, bör och ska ta hänsyn till nya klimatförutsättningar.

SMHI ansvarar för klimatanpassningsportalen som ska vara ett stöd för kommuner och länsstyrelser i arbetet med att anpassa samhället till klimatförändringarna.

Det är nödvändigt att påbörja anpassningen till klimatförändringarna i länet. Rapporten diskuterar klimatförändringar och dess konsekvenser med fokus på fysisk planering.

Läs mer

Räddningsverkets rapport är ett stöd för att hantera riskfrågor i översiktsplaneringen.

Rester av tidigare impregneringsverksamhet är vanligt i länet

Förorenade områden

I översiktsplanen bör den allmänna föroreningssituationen i kommunen beskrivas, med särskilt fokus på föroreningar som berörs av större förändringar av mark- och vattenanvändningen eller där risk för t.ex. översvämningar finns. Översiktsplanen bör också innehålla riktlinjer (kommunal strategi) för hur förorenade områden ska hanteras i den efterföljande detaljplaneringen, så att hänsyn kan tas till föroreningssituationen och ett område kan användas på bästa sätt utan risk för människors hälsa eller för miljön.

Konsekvenserna av översiktsplanens ställningstaganden bör belysas. En bedömning av behoven av att utföra undersökningar och avhjälpandeåtgärder kan med fördel redovisas.

Information om förorenade områden uppdateras kontinuerligt och aktuell information om inventerade och identifierade områden finns i länsstyrelsens databas ”EBH-stödet”. Grundläggande uppgifter ur databasen går att hämta via länsstyrelsens webbplats. Det kan vara bättre att hänvisa till databasen istället för att exakt redovisa var det finns potentiellt förorenade områden i kommunen.

Utförligt vägledningsmaterial finns på ebhportalen.se

Radon i mark och vatten

SGU rekommenderar att kommunen i en karta redovisar områden med särskilt hög radonrisk. I områden med förhöjd strålning från berggrunden kan också finnas risk för förhöjda halter av radon och uran i dricksvatten från enskilda brunnar. Hos SGU finns data över flygmätt strålning från uran samt jordartskartor och berggrundskartor, som kan användas som en del av underlaget vid översiktliga bedömningar av radonrisk.

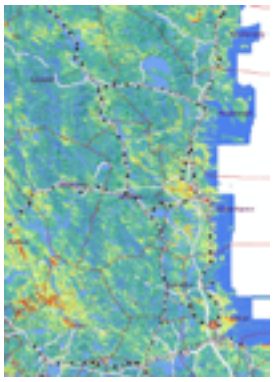
Sveriges Geologiska Undersökning, SGU menar att det alltid finns tillräckligt med radon i marken för att orsaka för höga radonhalter inomhus men att det går att bygga överallt med avseende på markradon. Det gäller att bygga tätt mot marken och att täta runt rördragningar. Detta gäller även i så kallade lågriskområden.

I områden med hög radonrisk krävs extra aktsamhet.

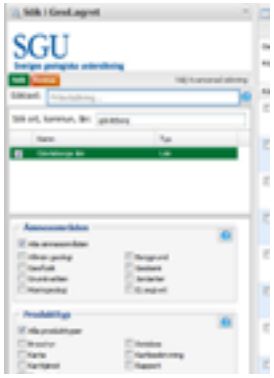
FÖRORENAD MARK I ÖVERSIKTSPLANERING

- Hur ser det ut på en allmän och övergripande nivå när det gäller förorenade områden i kommunen?
- Vilka kända potentiella förorenade områden finns i kommunen?
- Vilka är de huvudsakliga problemen relaterade till förorenade områden i kommunen?
- Vilka strategier har kommunen för att hantera förorenade områden generellt och vid exploatering?
- I vilka områden behöver föroreningar troligen avhjälpas i samband med kommande detaljplanering och exploatering och är det genomförbart?
- Vilka blir konsekvenserna av planeringen vad gäller förorenade områden?

Läs mer

Med SGUs Kartgenerator kan du ta fram och ladda hem egna kartor över Sveriges berggrund, jordarter, grundvatten, maringeologi, geokemi och geofysik.

I SGUs produktdatabas ”GeoLagret” kan du söka efter, beställa och i vissa fall ladda ner SGUs produkter, dvs. kartor, rapporter, broschyrer med mera.

Myndighetsgemensam broschyr som innehåller rekommendationer vid samhällsplanering och byggande avseende hälsorisker kopplade till magnetfält.

Magnetfält

Strålsäkerhetsmyndigheten har 2009 tillsammans med Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket och Socialstyrelsen, tagit fram en broschyr som bygger på försiktighetsprincipen, se vänsterspalten. Myndigheterna ger i broschyren ”Magnetfält och hälsorisker” följande rekommendationer vid samhällsplanering och byggande, om de kan genomföras till rimliga kostnader:

- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.
- Undvik att placera nya bostäder, skolor och förskolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.

Svenska Kraftnäts policy anger att ”vid planering av nya växelströmsledningar utgår Svenska Kraftnät från 0,4 mikrotesla som högsta magnetfältsnivå vid bostäder eller där människor vistas varaktigt”. Kommunen rekommenderas att ta motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse vid befintliga/planerade stamnätsledningar som Svenska Kraftnät gör vid byggnation av nya ledningar.

Buller

Länsstyrelsen vill lyfta vikten av att systematiskt hantera bullerproblematiken vid all planering, särskilt när det gäller boendemiljöer, skolor och förskolors utemiljöer samt i parker och rekreationsområden.

Buller är den miljöstörning som berör flest människor i vårt land. Forskning visar att buller påverkar människors hälsa och att denna påverkan ofta underskattas. Uppställda gränsvärden ger idag godtagbara bullernivåer, vilket inte per automatik innebär en god ljudmiljö. För att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle anser Länsstyrelsen att det är viktigt att i första hand i så stor utsträckning som möjligt inte bygga bostäder eller verksamheter i alltför bullerstörda områden och i andra hand minimera bullrets effekter i den mån det är möjligt.

I dagsläget saknas gränsvärden för trafikbuller. Riksdagen har dock uttalat ett långsiktigt mål om en bullerfri boendemiljö och att människor inte ska utsättas för skadliga bullerstörningar. För att inspirera och ge vägledning till handläggare och beslutsfattare har Boverket gett ut en handbok med allmänna råd där riktlinjer för buller anges.

Riktlinjerna omfattar nybyggnation och anger:

- högst 55 dBA ekvivalentnivå utomhus vid alla fasader,
- högst 70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad,
- högst 30 dBA ekvivalentnivå inomhus,
- högst 45 dBA maximalnivå inomhus nattetid.

Läs mer

Boverkets allmänna råd för buller i planeringen innehåller rekommendationet för bullernivåer och avsteg.

Vägledningen Bättre plats för arbete hanterar hur man bör tänka när man planerar bebyggelse i anslutning till störande verksamheter. Boverkets allmänna råd 1995:5. I.o.m. nya PBL inaktualiseras stora delar av boken och BoV hänsvisar till PBL Kunskapsbanken

Boverkets riktlinjer behandlar bostäder. Vidare har WHO har tagit fram riktlinjer som anger 55 dBA för skolgårdar och i Sverige finns en dom från MÖD som anger att den ekvivalenta ljudnivån inte någonstans på en skolgård får överskrida 55 dBA (2000:32). Nationellt pågår en utredning för att samordna bullerreglerna. Utredningen föreslår bland annat att ovan nämnda riktlinjer ska slås fast i förordning.

Även om det i Gävleborgs län inte finns någon kommun som är skyldig att kartlägga och upprätta åtgärdsprogram för buller enligt förordningen om omgivningsbuller är det av stor vikt att bullerfrågan uppmärksammas i den fysiska planeringen.

HÄLSA OCH SÄKERHET I ÖVERSIKTSPLANERING

- I översiktsplanen bör redovisas en strategi över hur riskområden ska utredas i samband med framtida detaljplaner eller bygglov.

Ras, skred, erosion och översvämning

- Områden med risk för ras, skred, erosion eller översvämning bör framgå av översiktsplanen. När det gäller översvämningsområden är Länsstyrelsen av uppfattningen att nybebyggelse bör undvikas.

Farligt gods

- Översiktsplanen bör ge en överblick av risk- och säkerhetsavstånden i kommunen med hänsyn till transporter av farligt gods.

Förorenade områden

- Översiktsplanen bör ange riktlinjer för hur kommunen ska hantera förorenade områden i kommande plan- och lovprocesser.

Magnetfält

- Undvik att placera nya bostäder, skolor och förkolor nära elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.

Radon

- I översiktsplanen bör ett resonemang kring radon föras och områden med förhöjd radonrisk pekas ut med förslag på åtgärder.

Buller

- I översiktsplanen förs lämpligen ett resonemang kring om det finns områden i kommunen där avsteg från riktlinjerna är tillämpliga samt motivering till dessa eventuella avsteg.

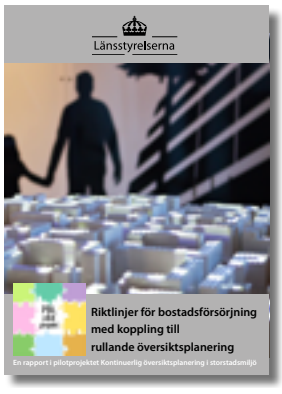
25

Bostadsförsörjning

Läs mer

Länsstyrelsen ger årligen ut en rapport om läget på bostads-marknaden i länet där vi genom bland annat statistik och intervjuer med kommuner analy-serar hur bostadsmark-naden i länet ser ut och utvecklas.

Utifrån bostadsför-sörjningslagen belyser rapporten formerna för kommunernas arbete med att anta riktlinjer för bostadsförsörjning och hur riktlinjerna kan kopplas ihop med kom-munernas översiktliga planering. (2010)

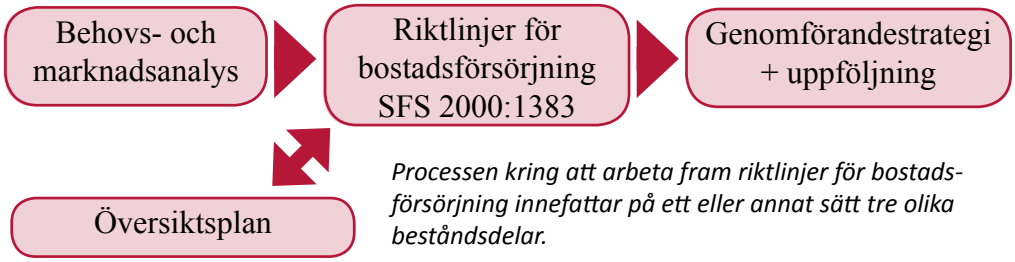
Det nationella målet för bostadspolitiken är en långsiktigt väl fung-erande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Bristen på lämpliga bostäder kan hämma kommunens utveckling och tillväxt.

Sedan 1 juli 2014 har det i PBL preciserats att översiktsplanen ska redo-visa hur kommunen avser att tillgodose behovet av bostäder i såväl tid som rum. Om det krävs större exploateringar, eller större omvandlingar av befintliga områden för att tillgodose behoven, kan sådana områden avgränsas på en karta så att det blir tydligt hur behovet ska tillgodoses. Tidpunkten då bostäderna ska komma till stånd kan naturligtvis bara att vara ungefärlig. Om det framgår av kommunens riktlinjer för bostads-försörjningen vilken typ av bostäder det är som behövs, kan det vara lämpligt att även redovisa detta i översiktsplanen.

Under senare år har människors ökade rörlighet skapat förutsättningar för kommunövergripande arbets-marknads-, bostads- och serviceregio-ner. Pendling sker inom allt större områden och kommungränsen får allt mindre betydelse. Kommunen måste därför hänsyn till vad som händer i andra kommuner och ta ställning till hur detta påverkar behovet av bo-stadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. Frågor om bostads-försörjning är därför en tydlig mellankommunal och regional fråga.

Nytt är även att bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet förs in i PBL som ett sådant allmänt intresse som kommunerna ska främja bland annat vid planläggning.

I dessa sammanhang ska kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen vara ett vägledande underlag.

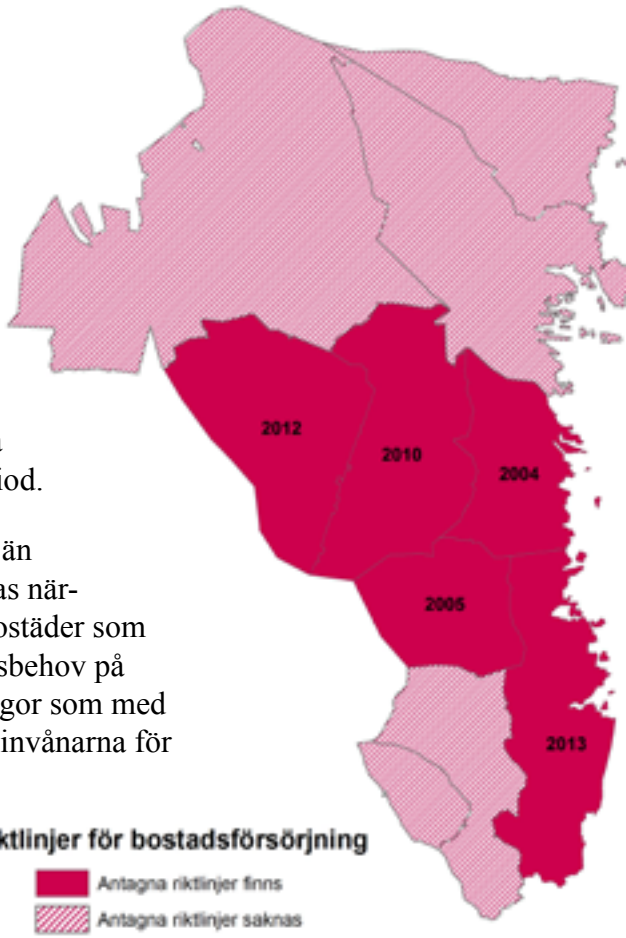

Processen kring att arbeta fram riktlinjer för bostads-försörjning innefattar på ett eller annat sätt tre olika beståndsdelar.

Enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (SFS 2000:1383) ska kommunerna planera bostadsförsörjningen för att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Kommunen ska även anta riktlinjer för bostadsförsörjningen under varje mandatperiod.

Planeringen för bostadsförsörjningen är ofta mer konkret än den översiktliga fysiska planeringen och kan därför kännas närmare människors egen vardag. Det handlar ju om vilka bostäder som behövs för att möta medborgarnas efterfrågan och bostadsbehov på kort och lite längre sikt varför det kan vara en av flera frågor som med fördel särskilt lyfts fram i samrådsdialogen med kommuninvånarna för ökat engagemang i översiktsplaneringen.

Från 2014 har bostadsförsörjningslagen ändrats. Ändringen innebär att innehållet i och processen för att ta fram kommunala riktlinjer för bostadsförsörjningen preciseras.

Källa: BME 2014

Nytt är att kommunerna i riktlinjerna ska redovisa hur hänsyn tagits till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen.

Kommunen ska även ge länsstyrelsen, aktören med ansvar för regionalt tillväxtarbete och andra regionala organ tillfälle att yttra sig.

BOSTADSFÖRSÖRJNING I ÖVERSIKTSPLANERING

- Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet är ett allmänt intresse som ska främjas av kommunerna vid bl.a. planläggning. I översiktsplanen ska kommunen redovisa hur bostadsförsörjningens ska tillgodoses i tid och rum.
- Bostadsförsörjning är ett kommunalt ansvar, men eftersom bostadsmarknaden sträcker sig utanför kommungränserna krävs ett mellankommunalt och regionalt samarbete.

Tillgänglighet

Läs mer

Länsstyrelserna hade ett gemensamt uppdrag 2010 att undersöka möjligheterna att göra tillgänglighetsanalyser i planeringen. Uppdraget redovisades 2011 till Regeringen.

Tillgänglighet och boende är nyckelfrågor för att minska segregationen av människor med fysiska och/eller psykiska handikapp. Fokus behöver förskjutas från individuella biståndsbedömda insatser, särskilda boendeformer och behovet av hälso- och sjukvård till mer övergripande samhällsinsatser som syftar till att göra det möjligt att leva ett självständigt och aktivt liv oavsett ålder eller funktionshinder. För att nå dit krävs det samarbete såväl mellan kommunernas egna verksamheter som med andra aktörer.

En undersökning som gjordes av Länsstyrelserna 2010 visar att bara en tre djedel av de tillfrågade kommunerna behandlar tillgänglighet i ÖP. Finns frågorna om tillgänglighet med redan i översiktsplaneskedet är det lättare att göra rätt från början, och skapa riktlinjer för framtida detaljplanering.

Strategi och struktur är avgörande i utvecklingsarbetet med tillgänglighetsfrågor i planeringen. Syftet bör vara att tillsammans med användare och intressenter skapa flexibla lösningar som motiverar till fortsatt utveckling. Med översiktsplanen kan en struktur skapats för att delaktighetsperspektivet för personer med funktionshinder ska kunna genomsyra alla samhällsområden. Det gäller att identifiera och undanröja hinder för delaktighet, att förebygga och bekämpa diskriminering samt att skapa förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

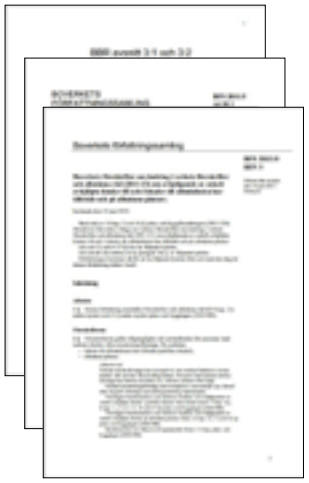

Faktorerna som påverkar hur tillgängligheten förbättras är många och sambanden är ibland komplicerade. Det är lätt att glömma bort att många personer har nytta av en tillgänglig gemensam miljö, exempelvis småbarnsföräldrar med barnvagn, äldre personer med rullator.

Kommunerna har väldigt olika förutsättningar när det gäller antal invånare, geografiska samt historiska och kulturella skillnader. Från regeringens håll är politiken tydlig: ”samhället ska utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet.” Till hjälp för den kommunala planeringen har Boverket i sin författningssamling tre områden, HIN 3 - enkelt avhjälpta hinder, ALM2 tillgänglighet i allmänna platser och BBR 3 Tillgängihet, bostadsutformning m,m. Boverket har samlat informatioen på sin webbplats.

När det handlar om att göra kommunens egna lokaler och de allmänna platser som förvaltas och ägs av komm unen tillgängliga och användbara för personer med funktionshinder, eller om beslutade renoveringar av lokaler eller förändringar av webbplatser eller en policyförändring av arbetsmiljön är det rimligt att tillgänglighetsaspekterna beaktas.

Läs mer

Boverket tar fram föreskrifter för tillgänglighet i såväl ute- som innemiljö. De ger goda råd för hur kommunen kan planera tillgängligt.

TILLGÄNGLIGHET I ÖVERSIKTSPLANERING

- I översiktsplanen kan kommunen definiera begreppet tillgänglighet och hur kommunen ser på begreppet
- Strategi, mål och riktlinjer - Hur ska tillgänglighetsperspektivet hanteras i kommunen?
- Avsnitt om tillgänglighet - Hur tillgänglig här kommunen, finns det områden med bättre/sämre tillgänglighet? Kommunen kan gärna koppla till tidigare arbete med EAH
- Tillgänglighet som genomsyrar ÖP - Det är bra om ÖP:n genomsyras av appliceringen av tillgänglighetsmålen i alla avsnitt där de berörs.
- Det positiva effekterna av ett tillgängligt samhälle bör lyftas.

Övriga mål, planer och program av betydelse för översiktsplaneringen

Läs mer

Den regionala utvecklingsstrategin antogs i maj 2013 och är ett regionalt styrdokument som visar inriktningen för Gävleborgs utvecklingsarbete.

Den regionala handlingsplanen för klimatanpassning föreslår ett antal åtgärder för att ta hänsyn till ett förändrat klimat.

I nya PBL ställs tydliga krav på att sambanden med nationella och regionala mål och program ska redovisas i översiktsplanen, vilket sammantaget syftar till att vitalisera översiktsplaneringen och att stärka översiktsplanen genom att bredda den och göra den mer strategisk. Boverket har på uppdrag av regeringen i en rapport (2011:17) sammanställt nationella mål, planer och program av betydelse för fysisk samhällsplanering. Det finns även preciseringar eller ställningstaganden samt underlag på regional nivå. Dessa underlag återfinns på Länsstyrelsens, Region Gävleborgs samt Landstinget Gävleborgs webbplatser. Både regionala och nationella mål, planer och program ska utgöra underlag för kommunernas fortsatta planeringsarbete. Arbete pågår med att utarbeta en länsstyrelsegemensam struktur för planeringsunderlag, den beräknas vara färdig i slutet av 2014.

Nedan anges ett urval av nationella och regionala ställningstaganden och planeringsunderlag med stor betydelse för den fysiska samhällsplaneringen i länet.

Regional handlingsplan för klimatanpassning

Gävleborg kommer under de närmaste 100 åren och långt därefter att genomgå stora klimatförändringar. Årsmedeltemperaturen riskerar att i slutet av decenniet ha mer än fördubblats, årsmedelnederbörden och antalet kraftiga regn kommer att öka kraftigt.

Den regionala handlingsplanen för klimatanpassning i Gävleborgs län syftar till att studera, informera om och kartlägga kommunernas arbete med klimatanpassning.

Resultatet av kartläggningen visar att den strukturella kunskapen om det föränderliga klimatet och dess effekter är generellt låg ute i kommunerna. Det finns behov av tydliga strategier och policys för att fungera som stöd till det dagliga arbetet.

Det pågår i flera kommuner i länet ett arbete med nya översiktsplaner där klimatförändringarna och dess effekter tas in som en viktig del i arbetet. Det mellankommunala samarbetet som pågår i många frågor har ofta bäring på klimatet och dess effekter och kan ge goda inverkan på klimatanpassning.

Handlingsplanen innehåller ett antal åtgärder riktade till länets kommuner, Länsstyrelsen Gävleborg och andra aktörer att genomföra och initiera. Då klimatanpassningen i länet ligger i startgroparna blir åtgärdernas karaktär till stor del av kunskapshöjande, fler och bättre planeringsunderlag samt långsiktig planering. Handlingsplanen finns på Länsstyrelsens webbplats

Den regionala utvecklingsstrategin antogs i maj 2013 och är ett regionalt styrdokument som visar inriktningen för Gävleborgs utvecklingsarbete.

ETT FÖRÄNDRAT KLIMAT I ÖVERSIKTSPLANERINGEN

- I samband med aktualitetsbedömningar av ÖP och framtagande av nya ÖP ska klimatanpassningsproblematik identifieras och belysas. Hänsyn till förutsättningar i ett förändrat klimat ska göras där så krävs.
- Kommunerna bör ta hänsyn till ett förändrat klimat i sitt arbete med översiktlig planering. Detta gäller klimatanpassade VA-planer, etc.
- En lokal klimatanpassningsstrategi är ett bra planeringsunderlag för den kommunala översiktsplaneringen. Strategin behöver inte vara omfattande och kan med fördel inkluderas i andra övergripande dokument, exempelvis översiktsplan.

Åtgärdsprogram för miljömålen 2014-2020

Ett framgångsrikt miljöarbete bygger i väsentliga delar på att alla aktörer utifrån sina förutsättningar tar ett ansvar för att vidta de åtgärder som behövs för att målen ska nås. Det är samtidigt en angelägen uppgift att engagera och skapa en ökad delaktighet och mångfald i det lokala och regionala arbetet med att utveckla våra natur- och kulturmiljöresurser.

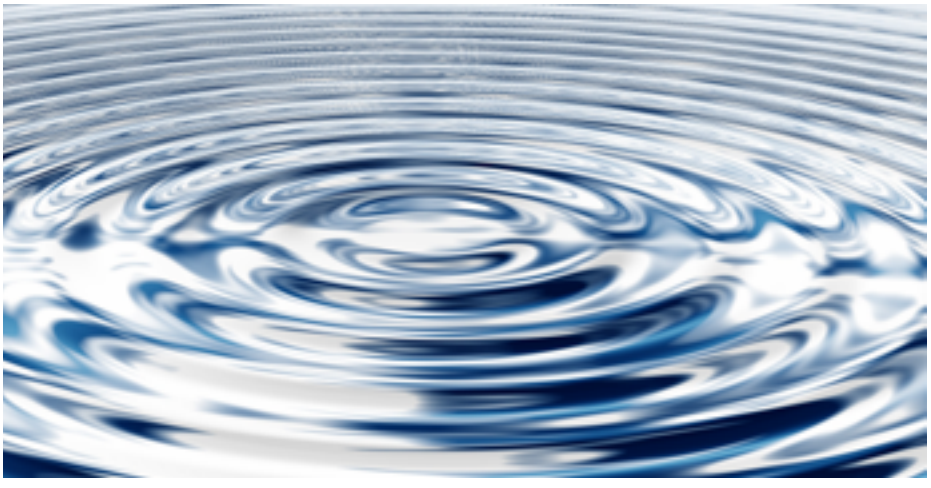
Länsstyrelsen beslutade 3 mars 2014 att anta ett nytt åtgärdsprogram för miljömålen i Gävleborgs län. Nu är det dags att lägga fokus på genomförandet.

Åtgärdsprogrammet ska gälla under åren 2014-2020 och omfattar fem strategier:

- Levande vatten och hav
- Bruka och hushålla med naturens resurser
- Värna om natur- och kulturmiljövärden
- Hållbara samhällen och företag
- Konsumtion och livsstil

Åtgärdsprogrammet ska fogas samman med åtgärdsprogram för klimat- och energimål i Gävleborgs län,

Länsstyrelsen kommer under 2014 att fortsätta arbetet med att teckna överenskommelser med olika aktörer i länet om genomförandet av åtgärderna. Läs åtgärdsprogrammet på länsstyrelsens webbplats

Folkhälsa

Folkhälsa är en del av den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Folkhälsa är ett mått på en befolknings samlade hälsotillstånd, både vad det gäller nivå och fördelning av de samlade individernas hälsa. En god folkhälsa handlar alltså inte bara om att hälsan bör vara så bra som möjligt, det handlar också om att den ska vara jämnt fördelad inom befolkningen.

Utgångspunkten för folkhälsoarbetet i landet är elva nationella övergripande mål, för vilka Statens folkhälsoinstitut ansvarar. En god folkhälsa är en förutsättning för en sund samhällsutveckling och att värna om invånarnas hälsa är lika viktigt för individen som för samhället. Levnadsvanorna är individuella men påverkas av hur livsvillkoren i samhället ser ut. Samhällsplaneringen har därför en central roll när det gäller möjligheter att påverka människors livsmiljö och därmed också folkhälsan.

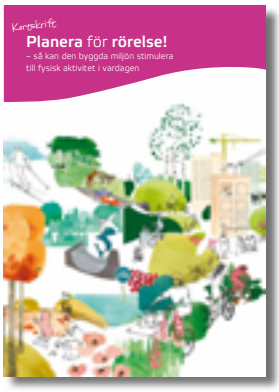

Foto: Anna Hedman

Boverket ansvarar sedan 2012 för ett samverkansprojekt kring samhällsplanering som stimulerar till fysisk aktivitet i vardagen. I arbetet ligger fokus på den fysiska planeringen och hur kunskapen om fysisk aktivitet kan användas i översiktsplaneringen, detaljplaneringen eller i planeringsunderlag och konsekvensanalyser. har gett ett antal skrifter om hur fysisk aktivitet kan nås genom medveten samhällsplanering.

► Översiktsplanens möjlighet att påverka folkhälsan handlar bland annat om frågeställningar om boendemiljö och fysisk aktivitet i vardagen. En av översiktsplanens ansatser bör därför vara de av riksdagen antagna folkhälsomålen.

Läs mer

Boverket söker inspirera till att stimulera fysisk aktivitet genom samhällsplanering.

Boverkets skrift syftar till att inspirera och ge stöd till kommunerna i deras arbete med att säkra tillgången till de grönområden som finns nära bostäderna – den bostadsnära naturen.

Förslag till fortsatt arbete

Kontinuerlig översiktplanering förutsätter att länsstyrelsen kontinuerligt lämnar statens synpunkter över översiktsplanens aktualitet.

Länsstyrelsen kommer under 2015 att fokusera sitt arbete på att katalogisera och tillhandahålla planeringsunderlag, som kan ligga till grund för kommunernas planering. Målet är att en länsstyrelsegemensam webbportal ska vara färdig till sommaren 2015 där kommunerna kommer att kunna ladda ner planeringsunderlag i form av rapporter och GIS-material.

Länsstyrelsen ser även i framtiden behov att ta fram särskilda planeringsunderlag till stöd för översiktsplanering och detaljplanering, i form av tematiska fördjupningar kring exempelvis farligt gods, förorenad mark, etc.

Denna länsövergripande sammanfattande redogörelse ska hållas tillgänglig via webben. Den ska uppdateras i takt med att nya frågor blir aktuella och tillämplig lagstiftning förändras. Översynen med eventuella revideringar ska ske två gånger per år och samordnas av Länsstyrelsens enhet för samhällsplanering och samhällsskydd.

Länsstyrelsens rapporter 2014

2014:1	Kustfiskövervakning i Bottniska viken, 2013 - Långvindsfjärden 2002-2013
2014:2	Förvaltningsplan för vildsvin i Gävleborgs län
2014:3	Övergripande riktlinjer för älgförvaltning inom Gävleborgs läns inrättade älg förvaltningsområden
2014:4	En aktuell översiktsplan - Sammanfattande redogörelse för Gävleborg
2014:5	Till dig som är tonårsförälder – om cannabis
2014:6	Hitta ut - Natur- och kulturutflykter i Gästrikland och Hälsingland
2014:7	Kustnära förorenade områden som kan utgöra källor till dioxin i Bottenhavet
2014:8	Omvärldsanalys av miljökrav i offentlig upphandling
2014:9	Analys av bostadsmarknaden 2014
2014:10	Inventering av stora rovdjur i Gävleborgs län 2013-2014
2014:11	Regional handlingsplan för klimatanpassning i Gävleborgs län
2014:12	Mottagande och etablering av nyanlända i Gävleborg 2013 – Resultatet av en enkätundersökning riktad till länets kommuner
2014:13	Regional risk- och sårbarhetsanalys Gävleborgs län 2014
2014:14	Klimatets förändringar globalt och dess indirekta påverkan på Sverige
2014:15	Gävleborgs miljömål och åtgärdsprogram 2014-2020
2014:16	Sammanfattande redogörelse för Gävleborgs län 2

Länsstyrelsen Gävleborg
Rapportnr: 2014:16
ISSN: 0284-5954

Länsstyrelsen
Gävleborg

Besöksadress: Borgmästarplan, 801 70 Gävle **Telefon:** 010–225 10 00
Webbadress: www.lansstyrelsen.se/gavleborg